

منطقه
۱۱

پهلوانان محله فردوسی از تاریخچه کشتی باچوخه در زمین خاکی محله شان می گویند

به جامانده از روزهای اوج

میترا صدرا روبه روی گنبد هارونیه و با فاصله کوتاهی از آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی قرار دارد. اینجا عرصه زور آزمایی مردانی از خطه پهلوان پرور توس است. چند سالی می شود که ورزشکاران هرازگاهی در زمین های خاکی روبه روی هارونیه دور هم جمع می شوند و به یاد گذشته و برای زنده نگه داشتن ورزش باستانی باهم کشتی چوخه می گیرند؛ ورزشی که از دیرباز در این خاک مرسوم بوده است و هنوز هم با تغییراتی اندک در اینجا برگزار می شود. اشعار حماسی فردوسی در جان و تن آن هارونیه دار دواز دیرباز نسل اندر نسل مردان در زمین های خاکی که کمی آن را گود می کردند، باهم به رقابت می پرداختند و کشتی می گرفتند.

مردانگی، درسی از چوخه

لبه های دور تادور گود خاکی است، ولی یک ردیف سکوی سفید رنگ برای تماشاگران ساخته اند و تعدادی از علاقه مندان به این رشته می توانند برای دیدن رقابت هادر گود کشتی باچوخه محله فردوسی روی این سکونشینند. قدمت کشتی باچوخه با تاریخ این محدوده برابری می کند. البته این گود عمر زیادی ندارد. پهلوانان حسن قادری، بهروز پرهیز کار و محمود شریف امروز همراهمان هستند تا بیشتر از این گود بگویند. حسن قادری از ارثیه پهلوانی اهالی اینجا می گوید و اینکه پسران در هفت سالگی کشتی را آغاز می کنند. او می گوید: در این ورزش، خصلت های پهلوانی، گذشت و مردانگی و کمک به یکدیگر جایگاه خاصی دارد. تاجایی که وقتی کشتی گیر باچوخه، زانوی حریف را به زمین می زند، کشتی راراه می کند و دیگر پشت حریف را به خاک نمی مالد. این یکی از ویژگی های این رشته است و فرزندان ماز گود کی با این درس ها بزرگ می شوند.

هم نسل های تختی

گود کشتی باچوخه فردوسی قدمتی دیرینه دارد. مکان اصلی و اولیه آن نزدیک آرامگاه بوده است و در دهه ۲۰ تا ۴۰ پهلوانان زیادی در اینجا کشتی گرفته اند. در دهه ۷۰ برخی کشتی گیران، مکان فعلی گود را در مقابل بقعه هارونیه برای کشتی مناسب دیدند و در این مکان مسابقاتی برگزار کردند. با وجود این در سال ۱۳۹۴ گود کشتی فردوسی به صورت رسمی به این مکان منتقل شد و از آن زمان، برخی این گود را با نام «گود امام رضا (ع)» هم می شناسند. محمود شریف مسئول برگزاری برنامه در این گود، مرشد و یکی از این پهلوانان است که درباره تاریخچه این گود می گوید: تا آنجایی که بزرگ ترهای ما به خاطر دارند و از پدران خود شنیده اند، مردم این خطه کشتی گیر بوده اند و به یاد دارند که پهلوانان بسیاری که هم دوره پهلوان تختی بودند، از دهه ۲۰ تا ۴۰ در گود فردوسی (گود قدیمی) کشتی گرفته اند.

جشنواره کشتی توس

جشنواره توس نیز از سال ۵۴ تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نزدیک آرامگاه به صورت کشوری برگزار می شده است. محمود شریف از پهلوانان آن دوره یاد می کند: «پهلوان جعفری از نوخندان درگذر سال ۵۴ قهرمان سنگین وزن شد. اما سال ۵۵ و ۵۶ مرحوم عزیز نظری، یکی از بزرگ پهلوانان کشتی کشور که متولد روستاهای

به ترتیب از راست آقایان قلندر، شریف و پرهیز کار

اطراف محله فردوسی بود، در این جشنواره مقام اول را به دست آورد. سال ۵۷ در آخرین دوره این جشنواره، مرحوم حسن خان حسن پور در فینال روبه روی مرحوم عزیز نظری ایستاد و او را شکست داد و مرحوم حاج اکبر مالکی از بچه های فردوسی هم مقام سوم سنگین وزن را به دست آورد. بعد از انقلاب اسلامی هر سال یک بار در این گود مسابقات برگزار شده است تا سال ۷۴ که دوباره رقابت ها هفتگی شد. سید مهدی سیدی آن زمان رئیس مجموعه فرهنگی تاریخی توس بود و با حمایت و همکاری او و پهلوانان توانستیم هر هفته تا شش ماه، این مسابقات را برپا کنیم که در این دوره پهلوان بهروز پرهیز کار بسیار درخشید و توانست مقام های بسیاری به دست آورد.

رؤیای بزرگ ترین گود کشور

سال ۹۴ گود امام رضا (ع) به همت همین پهلوانان در مکان فعلی فعال شد و پنجشنبه شب های ماه مبارک رمضان، کشتی گیران در این گود جمع شدند و باهم رقابت کردند. محمود شریف می گوید: شهردار آن زمان مشاهد در یکی از این شب ها به دیدن مبارزه کشتی گیران آمد و وقتی دید تماشاچیان روی خاک نشسته اند و شرایط مناسبی ندارند، دستور داد دور تادور گود سکوسازند. اما زمین متعلق به میراث فرهنگی است و میراث هم به خاطر وجود بناهای تاریخی در اینجا اجازه کنده کاری نمی دهد، چون لایه های زمین به هم می خورد و ممکن است بناهای تاریخی تخریب شود. به همین دلیل با کمک پهلوانان فقط یک ردیف سکوی سیمانی ساخته شد و روی آن را گچ کردیم. اما به دنبال گرفتن زمینی بعد از آرامگاه فردوسی هستیم و می خواهیم بزرگ ترین گود کشتی کشور را در آنجا بسازیم که برای تماشاگران هم سکود نظر گرفته شود؛ زیرا اینجا پایتخت کشتی باچوخه است و سندان صحبت هم وجود مقبره ابوالقاسم فردوسی در اینجا، اشعار حماسی او در شاهنامه، همچنین پهلوانان این خطه است که بی شمارند. پرهیز کارها، سیدها، چراغها، قشنگها، قادر آبادیها، صداقتها، کدخداها و حکیمی ها همگی خانوادگی و نسل اندر نسل کشتی گیرند. کشتی پهلوانی نسل به نسل به فرزندان ما منتقل می شود و از حاشیه کشف رود تا روستای گرجی ادامه دارد.

عکس: مهدیه غفوریان / شهرآرا

قهرمان پاطلابی

بهروز پرهیز کار، یکی دیگر از پهلوانان این خطه و عضو سابق تیم ملی جودو کشور است که در این گود، بارها مبارزه کرده و به پاطلاب معروف است. فن پایکی از فنونی است که او به خوبی اجرامی کند و توانسته بارها با همیمن فن در مسابقات کشتی باچوخه وجود و حریفانش را شکست دهد و داوران و ورزشکاران به او لقب پاطلابی ایران را دادند. خاطره ای از مسابقات سال ۷۴ به یاد دارد که شنیدنی است: «در مرحله نهایی این فن را روبه روی حریف اجرا کردم و ضرب فنی شد. وقتی از جابرجاست تا به زمین برگردد، نتوانست خود را کنترل کند و دوباره به زمین خورد. این فن به قدری تأثیر داشت که در اثر آن، حریف تا چند دقیقه هوشیاری خود را از دست می داد. تماشاچیان بعد از اجرای این فن حسابی تشویق می کردند.»

ضرورت حمایت از کشتی باچوخه

این سه پهلوان محله فردوسی، از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و مسئولان می خواهند که از این گود و این رشته ورزشی بیشتر حمایت کنند. پرهیز کار می گوید: برگزاری این مسابقات به صورت هفتگی به سرمایه زیادی نیاز دارد و اگر حمایت شهرداری و سایر مسئولان نباشد، این رشته روبه فراموشی خواهد رفت، در حالی که تاریخی چند هزار ساله دارد و جوانان بسیاری با همین رشته توانسته اند عضو تیم ملی سایر رشته های ورزشی رزمی شوند و برای شهر و کشور افتخار آفرینی کنند.

برگزاری مسابقات - ۱۳۹۴

